

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-12-12

Vår referens

Karolina Ribbestam
Förvaltningsjurist
karolina.riibbestam@malmo.se

Remiss angående remiss Justitiedepartementet - Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24) ASN-2024-21543

Sammanfattning

På uppdrag av regeringen har en utredare sett över om kommunerna bör få utökade möjligheter att kontrollera anställdas bakgrund, vilket redovisas i betänkandet *Utökade registerkontroller vid anställning i kommun* (Ds 2024:24). Det föreslås utökade möjligheter att kontrollera personer som ska arbeta i kommunerna mot belastnings- och misstankeregistret. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till förslaget till ny lag om registerkontroll vid anställningar till kritiska befattningar, även om förvaltningen har synpunkter på utformningen av lagförslaget. Förvaltningen ställer sig också positiv till förslaget om utvidgning av uppgifterna vid registerkontroller för personer som ska arbeta med barn.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24) enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Remiss - Remittering av promemorian från Justitiedepartementet - Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)
- Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)
- G-Tjänsteskrivelse remiss utökade registerkontroller vid anställning i kommun
- Yttrande utökade registerkontroller vid anställning i kommun (Ds 2024:24)

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-12-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

På uppdrag av regeringen har efter utredning lagförslag lämnats om utökade möjligheter att kontrollera personer som ska arbeta i kommunerna mot belastnings- och misstankeregistret. Syftet är att kommunerna ska kunna förebygga otillåten påverkan, infiltration och annan kriminalitet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Förslag om ny lag om registerkontroll vid anställningar till kritiska befattningar

I kommunerna finns ett skyddsbehov som inte når upp till den kvalificering som gäller enligt säkerhetsskyddslagen, enligt vilken registerkontroller ska göras. För att möta detta skyddsbehov, föreslår utredningen att kommuner genom en ny lag ska få möjlighet att besluta om registerkontroller vid anställning till befattningar som är kritiska för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag. Förslaget innebär inte en skyldighet, utan en möjlighet, till sådana registerkontroller.

En befattning i en kommun ska anses kritisk om den utgör en sådan funktion eller medför sådana befogenheter som kan orsaka en betydande skada. Någon närmare definition i lag föreslås inte.

Enligt utredningen ska det röra sig om en för verksamheten avgörande eller utslagsgivande befattning på en viss punkt eller ett visst område. Befattningar som ärendehandläggare och liknande ska normalt inte anses kritiska, inte heller all personal på en viss enhet.

Tjänstetiteln bör inte vara avgörande, men typiskt sett bör befattningar i chefsställning eller andra med stort inflytande på verksamheten anses vara kritiska. Utredningen lyfter fram att det därutöver finns vissa områden som är mer utsatta för otillåten och otillbörlig påverkan. Det kan handla om tillståndsgivning (såsom serveringstillstånd), upphandling, rekrytering av personal samt hantering av ekonomiska frågor som inbegriper stora värden.

Det är kommunen som ska bedöma om en befattning är verksamhetskritisk och måste vid varje kontroll ha belägg för att den aktuella befattningen är sådan som krävs.

Utredningen lyfter fram att kommunen därför måste ha en tydlig och aktuell bild av verksamhetens sårbarheter och vilka tjänster som inverkar på dessa. Samtidigt föreslås inte att kommunen ska vara skyldig att genomföra en befattnings- eller verksamhetsanalys för att kunna begära registerkontroller.

I likhet med vad som gäller för säkerhetsklassad personal enligt säkerhetsskyddslagen, föreslås att registerkontrollen ska utföras av Säkerhetspolisen och omfatta alla uppgifter i belastnings- och misstankeregistret samt vissa uppgifter hos Säkerhetspolisen.

En uppgift som kommit fram vid registerkontrollen ska bara få lämnas ut till den anställande kommunen om uppgiften kan antas ha betydelse för syftet med registerkontrollen. Den enskilde ska vid förekomst även först ges tillfälle att yttra sig innan några uppgifter lämnas till kommunen och har då möjlighet att dra tillbaka sin jobbansökan.

Det föreslås inte att Säkerhetspolisen tillförs några medel för att kunna hantera registerkontrollerna enligt den föreslagna lagen, utifrån att antalet kontroller inte bedöms bli så många.

Den enskildes samtycke till registerkontroll krävs och det är enbart den person som kommunen avser att erbjuda tjänsten som får kontrolleras. Kontrollerna kan alltså inte användas inför ett urval mellan olika kandidater.

Det lämnas inget förslag om löpande registerkontroller av befintliga anställda i verksamhetskritiska befattningar. Detta för att inte föregripa den statliga utredning som pågår om rättssäkerhetsgarantier för enskilda i frågan om löpande registerkontroller, inom ramen för översynen av säkerhetsskyddslagen. Utredningen lyfter fram att ett system med löpande kontroller kräver gedigna rättssäkerhetsgarantier.

Utvidgning av uppgifter vid registerkontroller för personer som ska arbeta med barn

Utredningen föreslår även att viss lagstiftning om registerkontroller för personer som ska arbeta med barn utvidgas till att omfatta fler uppgifter om brott. Bland annat ska även uppgifter om sabotage mot blåljusverksamhet, involverande av underårig i brottslighet, narkotikabrott, vissa brott mot vapenlagen samt terroristbrott omfattas.

Kontrollerna föreslås även omfatta uppgifter ur misstankeregistret, i de fall åtal väckts. Utvidgningen föreslås utifrån att det grova våldet har krupit längre ner i åldrarna samt då fler gärningar har kriminaliserats. Det föreslås att registerutdragen inte bör vara äldre än sex månader, en skärpning mot ett år idag. Förslaget berör arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhet gällande exempelvis vissa socialsekreterarfunktioner.

Det föreslås inte att kommunerna ska ges rätt att göra löpande registerkontroller under pågående anställning vid arbete med barn. Utredningen anser att det saknas förutsättningar för detta med hänsyn till det rättsliga skyddet för den personliga integriteten enligt regeringsformen, Europakonventionen och dataskyddsförordningen.

Registerkontroller för den som ska arbeta med äldre eller personer med funktionsnedsättning

Det föreslås att kommunerna ska kunna göra registerkontroller vid anställning av den som ska arbeta med äldre eller personer med funktionsnedsättning. Detta förslag berör inte arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhet.

Förvaltningens överväganden

Förslag om ny lag om registerkontroll vid anställningar till kritiska befattningar

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på att kommunerna ges möjlighet att besluta om registerkontroller vid anställning till befattningar som är kritiska för kommunens förmåga att utföra sitt uppdrag.

Det kan täcka in det skyddsbehov som inte når upp till den kvalificering som gäller enligt säkerhetsskyddslagen och som annars möjliggör kontroller.

Med förslaget kommer det att vara upp till varje kommun att göra bedömningen om vilka befattningar som ska anses vara verksamhetskritiska. Utredningen ger uttryck för vissa uppfattningar om vad som ska anses utgöra verksamhetskritisk verksamhet och vad som inte ska anses utgöra det, men det föreslås inte komma till uttryck i lagtexten.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen efterfrågar ett förtydligande om vilka befattningar som ska anses vara verksamhetskritiska. En otydlighet kring lagens tillämpningsområde kommer att medföra att olika kommuner gör olika bedömningar för samma typ av befattningar och arbetsuppgifter.

Lagförslaget lämnar utrymme för både en extensiv och en restriktiv tolkning. Det medför en osäkerhet för kommunerna om när de har lagstöd att göra registerkontroller, men även en rättsosäkerhet för enskilda arbetssökande vid rekrytering till kommunala tjänster.

Innan kommunen kan avgöra vilka befattningar som är verksamhetskritiska, behöver kommunen ha en tydlig och aktuell bild av verksamhetens sårbarheter och vilka befattningar som har en betydelse för dessa. För detta krävs att kommunen gör en grundlig befattnings- eller verksamhetsanalys. Det finns därmed fog för att kommunerna ska vara skyldiga att genomföra en sådan analys, som en förutsättning för att kunna göra registerkontroller enligt den föreslagna lagen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar alltså inte utredningens bedömning att detta inte ska regleras i lagen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är en väl avvägd ordning att Säkerhetspolisen ska genomföra registerkontrollerna. Det är oklart hur många befattningar i kommunerna som kommer att omfattas av registerkontrollerna, inte

minst med tanke på risken för att lagen tolkas olika i olika kommuner. Det är också oklart hur många av landets kommuner som kommer att välja att göra kontroller vid anställningar till verksamhetskritiska befattningar. Det är dock rimligt att anta att många kontroller kommer att behöva genomföras.

Det förutsätter att Säkerhetspolisen ges tillräckliga resurser för att hantera detta, så att registerkontrollerna inte medför att kommunernas rekryteringsprocesser drar ut på tiden. Fördröjningar i rekryteringar till just verksamhetskritiska befattningar kan skada kommunernas verksamhet. Det kan även skada kommunernas konkurrenskraft som arbetsgivare och leda till att de mest lämpade kandidaterna hoppar av rekryteringsprocessen när den drar ut på tiden.

Utvidgning av uppgifter vid registerkontroller för personer som ska arbeta med barn

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på förslagen att utvidga den brottslighet som kommer att synas i registerutdraget och att det även ska omfatta uppgifter i misstankeregistret, liksom skärpningen att utdraget inte bör vara äldre än sex månader.

Ansvariga

Louise Linde Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef